

Žďár řeší, co udělat s Věžičkou. Pomáhá Fakulta filozofická

20.7.2024 - Jana Nedělková | Univerzita Pardubice

Nejstarší sídliště ve městě - Žďár nad Sázavou 3, jemuž však nikdo z místních neřekne jinak než Stalingrad nebo zkráceně Staloš - je unikát samo o sobě. Nejen svým pojmenováním, které se vžilo natolik, že přestalo být režimem a bez jakýchkoliv negativních konotací se běžně používá i dnes, ale také originální architekturou z dob svého vzniku.

Růst začalo v 50. a 60. letech minulého století. Na domech nechybějí specifické římsy, lunety či sgrafita, včetně těch s budovatelskými výjevy. Byť s vlnou zateplování a rekonstrukcí již genius loci lokality nepůsobí tak silně jako dřív, desítky bytových domů obklopených zelení stále své kouzlo mají.

Jedna z obytných budov však ční nade všechny, a to doslova. Je jí takzvaná Věžička - stavba, již zná na Stalingradě každý. Jedna z největších tamních bytovek doplněná věží má před sebou i rozlehlé prostranství, dalo by se říci až náměstíčko. A právě tomuto prostoru, který je nyní ve značně neutěšeném stavu, chce dát radnice novou podobu.

„Žádné žďárské sídliště nemá podobně velkorysý prostor, jako je tomu právě u Věžičky. S ohledem na místní komunitu to vidíme jako příležitost vytvořit tam skutečně funkční prostor, který celou lokalitu oživí a podpoří setkávání místních,“ nastínil vizi města žďárský starosta Martin Mrkos.

Zatím dominuje prostranství u domu s věžičkou velká asfaltovaná plocha s prorůstající trávou a plevely, jenž útočí i na nesourodé, klikaté chodníčky. Poblíž se nachází pár laviček a několik atrakcí malého dětského hřiště. Právě nedostatek vyžití pro děti na tak lidnatém sídlišti bývá častým předmětem stížností Stalingradských.

Zjistit názory obyvatel, kterým ostatně bude po proměně lokalita sloužit, se vedení města rozhodlo i ne zcela běžným způsobem - pomocí sociologicko-antropologického průzkumu. Ujali se ho pedagogové a studenti z Filozofické fakulty Univerzity Pardubice. Ti se po vymezené části sídliště - ohraničené ulicemi Okružní, Brodská a Revoluční a jejich nejbližším okolím - pohybovali vždy po několik dní, a to na začátku a poté ještě na konci června.

Naším úkolem bylo prozkoumat oblast, kde podle údajů, které máme od vedení města, žije kolem 1 400 lidí,“ popsala vedoucí výzkumu Michaela Konopíková z katedry sociální a kulturní antropologie.

Její tým používal pro sbírání názorů veřejnosti tři základní techniky. Při takzvaném kvantitativním šetření byli osloveni místní různého věku i pohlaví, a to jak přímo u sebe doma, tak i náhodně na ulici.

Výzkumníci jim položili několik otázek a odpovědi zaznamenali do dotazníků. Takto se povedlo získat reakce od zhruba 150 lidí.

„Někdo vás třeba odmítne s tím, že se nechce zúčastnit, ale to bylo opravdu jen pár lidí. Buď nemají čas, nebo tam panuje určitý strach z toho být někde zaznamenaný. Většina je ale velmi ochotná,“ zhodnotil Matouš Pekař, student druhého ročníku sociální a kulturní antropologie. Z reakcí lidí je podle něj znát, že jim na budoucnosti lokality záleží.

„Hned v naší první otázce se ptáme, co se lidem vybaví pod pojmem Věžička. A z většiny odpovědí je slyšet i určitý sentiment, nostalgii. Lidé si hned představí plácek, kde si hráli jako děti, hřiště s

atrakcí v podobě muchomůrky. Je to pro ně prostě příjemné místo – místo, kde jsou doma,” popsal student. Respondenti podle výzkumníků chválí i hojnost zeleně, stěžují si naopak na málo parkovacích míst a chybějící infrastrukturu.

Kromě vyplňování dotazníků vedli antropologové s místními i hloubkové rozhovory. „Mluvili jsme při nich s lidmi, kteří jsou ochotni nám věnovat více času a pohovořit o tom, jak se jim tu žije, jaký mají vztah k tomuto místu a hlavně k prostranství u Věžičky,” přiblížila Konopíková.

Takzvanou metodou sněhové koule tazatelé od respondentů získávali i tipy na další lidi, jež by si chtěli o danému tématu popovídat. Celkem se tak povedlo zrealizovat pětadvacet rozhovorů.

Uskutečnily se navíc dvě skupinové diskuse a výzkumníci rovněž oslovili řadu lidí, již mají k lokalitě třeba profesní vztah.

„Ať už je to firma, která se tu stará o pořádek a svoz odpadu, místní asistenti prevence kriminality, nebo i vedení blízkých škol, neboť je předpoklad, že i jejich žáci budou prostor využívat,” vyjmenovala Konopíková. Její tým teď čeká náročná analýza nasbíraných dat. „Po této fázi se vrhneme na sepsování závěrečné zprávy. V ní bude vše, co jsme zjistili, včetně našich doporučení,” uvedla Konopíková.

Na výstupy z výzkumu, jež má vedení města obdržet do konce letošního srpna, navážou další kroky. „Rádi bychom výsledky přetavili do zadání na revitalizaci lokality. Je možné, že to bude i formou soutěže. V ideálním případě bychom chtěli vytvořit architektonickou studii v průběhu roku 2025,” dodal starosta Mrkos.

<https://www.upce.cz/zdar-resi-co-udelat-vezickou-aby-ozilo-centrum-stalingradu-pomaha-fakulta-filozoficka-upce>